

Vandringslyftet Dalarna

– ett samarbete mellan Visit Dalarna och Länsstyrelsen Dalarna samt kommuner, destinationer och föreningar

Välkommen till Vandringslyftet Dalarna

Vi bjuder in till en dag med fokus på vandringsleder. Efterfrågan på bra vandringsleder ökar och vi ser ett behov av samarbete kring lederna i Dalarna.

Under förmiddagen får vi en uppdatering där olika aktörer berättar vad som är aktuellt. I eftermiddagens workshop tar vi tillsammans fram förslag till hur vi gemensamt kan utveckla våra vandringsleder i Dalarna för att möta efterfrågan på tillgängliga, tydliga och säkra vandringsleder. Vi kommer bland annat att diskutera förslag till en gemensam standard för uppmärkning. Ett av målen med dagen är att skapa ett nätverk för utveckling av Dalarnas vandringsleder.

Inbjudan vänder sig till dig som på något sätt arbetar med vandringsleder: som tjänsteman på kommun, myndighet eller som ideellt engagerad.

Den 30 november på Hotell Lerdalshöjden i Rättvik.

Program

- 09.00 Registrering och fika
- 09.30 Välkomna hit!
Moderator: Nicklas Johansson, Visit Dalarna, Henny Sahlin, Länsstyrelsen, Ulf Backéus, Visit Dalarna
- 09.45 Utveckling av friluftslivet - vandringsleder.
Maria Sjö, Naturvårdsverket (på länk)
- 10.15 Arbetet med statliga leder i Fjällen och skyddade områden.
Henny Sahlin, Länsstyrelsen
- 10.45 Skåneleden - utvecklingsarbetet med 130 mil vandringsleder.
Sara Näsval, Utvecklare Skåneleden och Sydostleden, Region Skåne
- 11.30 Vandringsleder ur ett markägarperspektiv.
Björn Risby, Bergvik skog, David Levrén, LRF, Lotta Magnusson, Visit Dalarna
- 12.00 Lunch
- 13.00 Workshop: Hur kan vi gemensamt utveckla våra vandringsleder i Dalarna?
Henny Sahlin och Ulf Backéus
- 15.30 Sammanfattning
- 16.00 Avslutning

Vandringslyftet, kort historik syfte och mål

Visit Dalarna

Medfinansierat av
REGION DALARNA

Skyltmanual

En handbok för dig som arbetar med att märkera vandringsleder inom Hiking Dalarna

 VISIT DALARNA

Vandringsled kategori 1

- Informationen och ledgraderingen är tydlig och enkel att förstå
- Startpunkten är enkel att hitta till
- Vandringsleden är väl skyltad med tydlig markering, enkelt att följa
- Serviceplats finns tex vindskydd och grillplats

Vandringsled kategori 2

- Informationen och ledgraderingen är tydlig och enkel att förstå
- Startpunkten kan kräva viss kunskap att hitta till
- Vandringsleden är skyltad med tydlig markering, kan kräva viss kunskap att följa
- Serviceplats finns tex rastbord

Vandringsled kategori 3

- Informationen och ledgraderingen kan kräva mycket god erfarenhet att förstå
- Startpunkten kan kräva mycket god erfarenhet att hitta till
- Vandringsleden kan ha enklare skyltning, kan kräva mycket god kunskap att följa
- Serviceplats saknas

Medfinansierat av
REGION DALARNA

MED FINANSIERING FRÅN
**tillväxt
verket**

 LANSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

 VISIT DALARNA

Ramverket

KVALITETSKRITERIER

- Organisering
- Fysisk led
- Kommunikation
- Upplevelse
- Service

VERKTYGSLÅDA

Realisering kvalitetskriterier

Goda exempel Stöddokument

- Skyltmanual
- Hållbarhet
- Anläggningar
- Avtalsmallar
- Ansvarsfördelning
- Kvalitetstandards

Nationellt system av kriterier och verktyg för utveckling av hållbara, kvalitetssäkrade och attraktiva vandringsleder för besökare och invånare.

Öppet och tillgängligt som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder.

Bidrar till höjd kvalitet och gemensam standard på vandringsleder över tid.

Nationella friluftsmålen

FYSISK LED

Vad kännetecknar en vandringsled som är attraktiv och säker för besökarna?

ORGANISERING

Vad kännetecknar arbetet med att åstadkomma en hållbar vandringsled?

UPPLEVELSE

Vad kännetecknar det som platsen förmedlar till besökarna längs en vandringsled?

KOMMUNIKATION

Vad kännetecknar informationen som riktas till besökarna om en vandringsled?

SERVICE

Vad kännetecknar innehållet i äta-bo-göra som erbjuds besökarna längs en vandringsled?

Rualid – Det hänger ihop, den röda tråden

- Implementera kriterierna i det nationella ramverket
- Katalysera utveckling av vandringslyftet
- Fokusleder
- Vandring som reseanledning
- Masterplaner
- Värdskap OQ

Medfinansierat av
REGION DALARNA

MED FINANSIERING FRÅN

2021:Nationella kriterier vs vandringsslyftet

Liknar vårt

Viss justering nåt håll

Tillägg/annat

Fysisk led

- Ledmarkering
- Vägvisare och avståndsskyltar
- Ledentré
- Anordningar, stigar och underlag
- Tillgänglighetsanpassning

Kategorier

- Organisering
- Fysisk led
- Kommunikation
- Upplevelse
- Service

25 milj kr (tot ca 90 milj kr)

Investera i leder i landsbygder

Arbetar du med leder för vandring eller mountainbike-cykling?

Vill du utveckla en attraktiv och hållbar infrastruktur för vandrings- och cykelturism? Sök stöd för din investering från Tillväxtverket!

Leder utgör en viktig infrastruktur för turism.

De skapar möjligheter för landsbygdsföretag och erbjuder rekreation för allmänheten.

Vi söker projekt som bidrar till lokal utveckling genom att utveckla kvalitetssäkrade, hållbara och attraktiva leder för mountainbike- och vandringsturism. Projekten ska även bidra till att långsiktigt stärka besöksnäringen och företagande i landsbygder.

Vi prioriterar:

- Investeringar i leder som har de långsiktiga förutsättningarna för finansiering, förvaltning och utveckling på plats.
- Investeringar där lederna ingår i en turistisk helhetslösning, det vill säga utgår från besökarens behov av erbjudanden inom hela kedjan resa-bo-äta-göra.
- Ansökningar från regionala turistorganisationer och regionala ledsamordnare.

Medfinansierat av
REGION DALARNA

Ansökan Visit Dalarna

- Biking Dalarna
 - Fokusleder, vandring, Rualid
 - Destinationer för vandring
 - Organisering!!!!
-
- Taktik – Urval (25 miljoner/21 regioner)
 - Beslut - Nu
 - 1 av 4 (tot 90 milj)

Tidigare vandringslyftsmöten konstaterades behovet av att jobba med Organisering och kommunikation (webbinfo)

Ur vandrarens perspektiv, strävan enligt kriterierna i det nationella ramverket.

KOMMUNIKATION

Vad kännetecknar informationen som riktas till besökarna om en vandringsled?

4
GOD
UTBILDNING

11
HÅLLBARA STÄDER
OCH SAMHÄLLEN

12
HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION

Webbinformation

Information om leden ska finnas samlad och tillgänglig på webben och bör innehålla:

Beskrivning av leden: Aktuell ledstatus, ledens sträckning, ledentréer, avståndsangivelser, ledgradering, kännetecken ledmarkering och skyltning i fält, tillgänglighetsanpassade ledavsnitt.

Säkerhet: Brandrisknivå, utrustning, mobiltäckning, karta med offlinefunktionalitet, lokal väderprognos, kontaktuppgifter felanmälan, jaktsäsong, vilda djur.

Besökarsansvar: Allemansrätten alternativt områdesbestämmelser till exempel reservatsregler, känsliga områden, besökarens ansvar för sophantering.

Service: Dricksvatten, toaletter, parkeringsplatser, regional kollektivtrafik, boende såväl kommersiella som lägerplatser, livsmedel och restaurang, guidetjänster, bagagetransport.

Upplevelse: Beskrivning på vilka upplevelser man som besökare kan förvänta sig, natur- och kulturvärden i området. Information om när det är goda förutsättningarna för att vandra på leden.

Ledgradering

Nationell gradering för vandringsleder bör användas när den har tagits fram i projektet Nationellt ramverk för vandringsleder.

Språk

Information på skyltar, trycksaker och webbplats bör finnas på minst svenska och engelska.

Papperskarta

Ledansvarig eller ledsamordnare bör säkerställa att en papperskarta över leden finns tillgänglig. Detta kan till exempel vara en tryckt karta eller en utskrivningsbar pdf.

Skalan bör vara på en detaljnivå motsvarande 1:50 000 eller högre.

Öppettid

Det bör framgå vilken tid på året som leden sköts och är garanterat vandringsbar.

Rutiner bör finnas på plats gällande uppdatering av information om tillfälliga avvikelser.

	A	B	C	D	E
1	Lednamn				
2	Ex. delsträcka				
3					
4	Kommunikation				
5	Vad kännetecknar kommunikationen som riktar till besökaren om en vandringsled?				
6					
7		Klar	Inte klar	På gång	Kommentar kriterier
8	Webbinformation				
9	Information om leden ska finnas samlat och tillgänglig på webben och innehålla:				
10	Beskrivning av leden				Aktuell ledstatus, ledens sträckning, ledenrör, avståndsgivningar, i kända ledmarker och skyltning i fält, tillgänglighetsanpassningar.
11					
12	Säkerhet				Brandrisknivå, utrustning, mobiltäckning, karta med offlinefunktioner, väderprognos, kontaktuppgifter, felanmälan, jaktåtgång, vilda djur.
13					
14	Besökarsansvar				Allemansrätten alternativt områdebestämmelser till exempel reservat, känsliga områden, besökarens ansvar för sophantering.
15					
16	Service				Drinkvatten, toaletter, parkeringsplatser, regional kollektivtrafik, boenden, kommersiella som lägerplatser, livsmedel och restaurang, guidetjänster.
17					
18	Upplevelse				Beskrivning på vilka upplevelser man som besökare kan förvänta sig, kulturvärden i området, information om när det är goda förutskåningar.
19					
20					
21	Ledgradering				
22	Nationell gradering för vandringsleder bör användas.				När den har tagits fram i projektet Nationellt ramverk för vandringsleder.
23					
24	Språk				
25	Information på skyltar, trycksaker och webbplats bör finnas på minst svenska och engelska.				
26					
27	Papperskarta				
28	Ledsansvarig eller ledsamordnare bör säkerställa att en papperskarta över leden finns tillgänglig.				Detta kan till exempel vara en tryckt karta eller en utskrivningsbar pdf.
29	Skala				Skalan bör vara på en detaljnivå motsvarande 1:50 000 eller högre.
30					
31	Resurs				

Gott exempel:

West Sweden Trails

www.westswedentrails.com

ORGANISERING

Vad kännetecknar arbetet med att åstadkomma en hållbar vandringsled?

Funktioner

Ledsamordnare bör finnas för längre ledssystem.

Ledsamordnaren ansvarar för samordning av arbetet med längre leder som involverar flera ledansvariga/ledförvaltare.

Ledansvarig ska finnas för samtliga leder. Ledansvarig är huvudansvarig för led eller ledavsnitt och innehavare av skriftliga överenskommelser med markägare.

Ledförvaltare ansvarig för drift och skötsel av led eller ledavsnitt.

Ledpartner organisationer, föreningar, markägare, företag och lokalbefolkning som är engagerade i arbetet med vandringsleden.

Kvalitetsstandard

Ledsamordnare eller ledansvarig bör ha tagit fram en kvalitetsstandard för leden och förankrat denna med samtliga ledpartners. Kvalitetsstandarderna ska tydliggöra målgrupper, syfte och ambition med leden. Det ska även framgå vad som kännetecknar den fysiska leden avseende till exempel stigkvalité, märkning och skyltning, hur leden ska skötas och kvalitetssäkras, vad besökaren kan förvänta sig beträffande service och upplevelser samt hur leden ska kommuniceras.

11 HÅLLBARA STÄDER
OCH SAMHÄLLEN

12 HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION

16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE
SAMHÄLLEN

Organisering enligt ramverket

Regional ledsamordning:

Länsstyrelsen & Visit Dalarna

Lokalt ledansvar:

Kommuner & Destinationer

Intranet för Vandringsslyftet "Hiking Dalarna" **TEAMS**

Ex:

Skyltmanual

Varumärkesplattform

Kommunikationsguide

Original

Nationella ramverkets kriterier

Tack för idag!

För mer information om arbetet:

<https://tourisminskane.com/sv/projekt/nationellt-ramverk-for-vandringsleder>

Koster, Bohuslän
Fotograf: Lukasz Warzecha

tourism in skåne

MED FINANSIERING FRÅN

ORGANISERING

Vad kännetecknar arbetet med att åstadkomma en hållbar vandringsled?

Funktioner

Ledsamordnare bör finnas för längre ledssystem.

Ledsamordnaren ansvarar för samordning av arbetet med längre leder som involverar flera ledansvariga/ledförvaltare.

Ledansvarig ska finnas för samtliga leder. Ledansvarig är huvudansvarig för led eller ledavsnitt och innehavare av skriftliga överenskommelser med markägare.

Ledförvaltare ansvarig för drift och skötsel av led eller ledavsnitt.

Ledpartner organisationer, föreningar, markägare, företag och lokalbefolkning som är engagerade i arbetet med vandringsleden.

Kvalitetsstandard

Ledsamordnare eller ledansvarig bör ha tagit fram en kvalitetsstandard för leden och förankrat denna med samtliga ledpartners. Kvalitetsstandarderna ska tydliggöra målgrupper, syfte och ambition med leden. Det ska även framgå vad som kännetecknar den fysiska leden avseende till exempel stigkvalité, märkning och skyltning, hur leden ska skötas och kvalitetssäkras, vad besökaren kan förvänta sig beträffande service och upplevelser samt hur leden ska kommuniceras.

11 HÅLLBARA STÄDER
OCH SAMHÄLLEN

12 HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION

16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE
SAMHÄLLEN

Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelningen mellan ledansvarig och övriga ledpartners bör framgå i ledens kvalitetsstandard och vara reglerad i skriftliga överenskommelser.

Rollfördelningen i ledsamarbetet bör vara beslutat av respektive organisations högsta instans.

Innehållet bör redovisa vem som ansvarar för:

- Strategisk utveckling
- Framtagande av styrdokument
- Juridiska frågor
- Samordning av arbetsinsatser
- Besiktning av leden
- Digital förvaltning
- Webbplats
- Överenskommelser med markägarna
- Försäkringsansvar
- Skötseln av leden med tillhörande anordningar
- Dialogen med besökare och andra intressenter
- Kartproduktion
- Marknadsföringsinsatser
- Eventuell affärs- och produktutveckling längs leden

Alla ledpartners bör utse en kontaktperson som ansvarar för sin organisations åtagande gentemot ledansvarig eller ledsamordnare.

Skötselplan

- Ledförvaltaren bör ha tagit fram en skötselplan för sin del av leden.
- Skötselplanen bör redogöra för hur ledförvaltaren avser att lösa den löpande skötseln samt redovisa eventuella behov av särskilda punktinsatser. Det bör framgå vad som ska göras, hur det ska göras, när skötselåtgärderna ska vara genomförda och vem som ansvarar för utförandet. Planen bör också definiera vad som ska vara gjort innan ledens huvudsakliga säsong.
- I de fall då ledförvaltaren har delegerat delar av uppdraget till annan part bör det finnas en skriftlig överenskommelse dem emellan som redovisar uppdragets omfattning, innehåll, försäkringsansvar och eventuell ersättning.
- Tillsyn och utförda åtgärder bör dokumenteras och rapporteras till den resurs som ansvarar för skötselplanen med tillhörande driftsbudget.
- Alla som arbetar praktiskt med leden bör ha genomgått en skötselutbildning.

Kontrollbesiktning och uppföljning

- För att bibehålla ledens kvalitet, är det viktigt att ledsamordnaren eller ledansvarig följer upp kvalitetskriterierna regelbundet och att det pågår ett långsiktigt arbete med kvalitetssäkringen. Detta ställer krav på att det finns ett välfungerande system för uppföljning och besiktning av leden.
- Leden bör kontrolleras årligen inför säsongsöppning. Brister och slitage ska dokumenteras och åtgärdas.
- Det bör finnas en etablerad metod för att mäta antalet besökare på leden och koppla detta till lämpliga förvaltningsåtgärder.
- Leden bör kontrollbesiktigas i fält minst vart tredje år av annan part än ledförvaltaren. Brister och slitage som framkommer under kontrollen och som behöver åtgärdas bör rapporteras in till ledförvaltaren senast sex månader före nästa säsongsöppning. Detta så att nödvändiga förbättringsåtgärder är utförda innan ledens huvudsakliga säsong.

Finansiering och budget

Det bör finnas en dedikerad ledbudget för berörda ledpartners vilken ska överensstämma med ambitionerna i ledens kvalitetsstandard.

Förankring och uppdrag

Ledansvarig och berörda ledpartners bör ha ett tydligt och långsiktigt uppdrag från sina egna organisationer.

Markägare

- Skriftliga överenskommelser bör finnas mellan berörda markägare längs leden och ledansvarig.
- Separat överenskommelse bör finnas för anordningar som t.ex. läger- och parkeringsplatser eller dricksvatten.
- Ledansvarig bör ha ett aktuellt markägarregister.
- Det bör finnas en dedikerad resurs hos ledansvarig som ansvarar för kontakterna med markägarna.
- Markägarna bör erbjudas möjlighet till dialog med representanter från ledansvarig t.ex. genom en årlig markägarträff.

Försäkring

Sakförsäkring som primärt syftar till att ersätta markägare vid skogsbrand samt ansvarsförsäkring som skyddar markägare mot skadeståndsanspråk bör finnas. Försäkring för skötselutförare bör finnas. Vem som ansvarar för försäkringar bör framgå i ansvarsfördelningen.

Digital förvaltning

- Ledens sträckning med tillhörande anordningar bör vara inlagd i kommunens GIS-system och därifrån rapporteras vidare till Lantmäteriet. Detta för att säkerställa att hänsyn till leden tas i samhällsplaneringen. Underlaget bör uppdateras årligen så att aktuella förhållanden i fält återspeglas i det digitala materialet.
- Ledansvarig eller ledsamordnare bör säkerställa att aktuella förhållanden i fält återspeglas digitalt på webbplatsen, i appar och i tryckta produkter.

Lagar

- Berörda ledpartners ska följa de lagar, regler och förordningar som påverkar arbetet med en vandringsled. Vid inplanerade åtgärder utmed befintlig led eller nyetablering ska information inhämtas om vad som gäller för den specifika platsen så att nödvändiga tillstånd eller dispenser finns innan arbetet påbörjas. Exempel på detta är samråd med Länsstyrelsen vid nyanläggning och när skyddade områden berörs eller nödvändiga bygglov från kommunen.
- Ledansvarig ska kunna visa att nödvändiga tillstånd har inhämtats.